

La vila de l'Escala (Alt Empordà) es troba al sud del Golf de Roses, entre l'antiga gola del riu Fluvià i el turó de Montgó. Els darrers turons del Montgrí i la blavor de la mar Mediterrània envolten el nucli històric de la població, que recorda el seu passat mariner i el reivindica amb orgull.

ÍNDEX

2	1	BRESSOL DE PESCADORS	40	5	LES RUÏNES D'EMPÚRIES
18	2	LES ANXOVES DE L'ESCALA	44	6	SANT MARTÍ D'EMPÚRIES
24	3	DEL CODOLAR A MONTGÓ	46	7	CINCLAUS I LES CORTS
32	4	EL CAMÍ FORESTAL	48	+	12 rutes amb cotxe

1

BRESSOL DE PESCADORS

L'Escala va néixer al segle XVI. El seu nom prové del mot llatí *Scala*, usat per designar un port natural. En aquell moment l'Escala era un petit port de pesca, que depenia de la vila veïna de Sant Martí d'Empúries. Vora la platja s'havien començat a escampar barraques fràgils de pescadors, les quals no es convertirien en edificacions i habitatges permanents fins dos segles més tard. Al segle XIX, els escalencs es van especialitzar en la pesca de la sardina i l'anxova, amb unes embarcacions a vela i rem conegudes com llaguts de sardinals. També es pescava besuc, lluç, pagell, roger i també corall. L'any 1835, la gran quantitat d'embarcacions existents al poble va esperonar Francesc Granés a fundar-hi unes drassanes. Granés tenia bon ull perquè l'empresa ha perdurat fins al segle XXI.

El "menut" Petot i la Maria Cristòful van ser retratats, a finals del segle XIX, pel fotògraf Josep Esquirol.

La sèrie d'imatges, titulada *Caps d'estudi*, és un testimoni colpidor de la vida dels pescadors escalencs.

Amarradors a la riba de l'antic port de l'Escala. Encarat al nord, rebia els embats del llevant i la tramuntana. Això va convertir

els escalencs en uns navegants a vela molt experimentats. El port havia acollit més de cent llaguts de sardinals.

El port antic

Molts edificis del port vell havien format part d'indústries vinculades a la pesca: construcció de barils, salaó d'anxoves i emmagatzament de sal. A les tavernes del voltant, s'hi refugiaven els pescadors en cas de mal temps. L'escriptor Josep Pla havia fet estades llargues a la taverna de l'Isidre –més tard fonda *Ca la Nieves*.

A la banda esquerra de la platja, sis pilons de pedra es mantenen com a testimoni de la intensa activitat comercial que es desplegava al port antic. Aquests norais servien d'amarradors per a les embarcacions que hi atracaven. L'ús freqüent dels pilons va fer que les cordes els erosionessin.

▲ La Riba petita

A principis del segle xx, l'edifici del bar *Caravel·la* acollia les dependències del Salí de can Juhé, una indústria dedicada a la salaó de peix. A l'esquerra del bar s'alça la Casa de la Punxa (1904), on es va instal·lar una fàbrica de gel molt important.

Frescor d'horta

Les fruites i els productes agrícoles de l'horta empordanesa donen nom i sabor als plats de la contrada. Els podeu comprar al mercat de la plaça Victor Català, cada dimarts, dijous i diumenge, al matí.

▲ La Casa de la Punxa

El Triumvirat

Des de 1996, la Festa del Triumvirat Mediterrani mostra les relacions entre les cultures indigueta, grega i romana, que van conviure aquí. La celebració recupera 2.000 anys d'història, amb imaginació i esperit lúdic.

Trobada grandiosa

El diumenge abans de la Festa Major, les colles geganteres es troben a l'Escala i fan una cercavila musical. Gegants i capgrossos envaeixen els carrers i els omplen de bon humor i gresca.

Les parades de productes artesans s'instal·len a la platja del port antic durant les celebracions.

Festa de la Sal

Se celebra des de 1997, per commemorar l'arribada, en segles anteriors, dels grans vaixells carregats de sal, que es guardava a l'Alfolí de la Sal. La festa s'inicia amb el so de corns marins i una mostra d'oficis mariners. L'arribada del pailebot amb sal i de les barques amb les veles il·luminades són dos moments àlgids de la jornada.

Havaneres

Cada estiu, la cantada d'havaneres es converteix en un dels actes més multitudinaris. Als anys 70 del segle passat, els germans Ferran i Simeó Català van contribuir a popularitzar aquest gènere musical, creant els grups *Oreig de Mar* i *Els Pescadors de l'Escala*.

▲ Els Pescadors de l'Escala

LES ANXOVES, DE L'ESCALA

Les anxoves confitades es menjaven des de temps antics als pobles costaners. Pels voltants de 1914, com recorda l'escriptor Josep Pla, aquesta menja va arribar a les ciutats com a complement dels aperitius i els entremesos. La gastronomia moderna va adoptar l'anxova. I l'Escala es va convertir en un dels seus exportadors principals. A principis d'octubre, la Unió de Saladors celebra la Festa de l'Anxova. Durant aquesta festa multitudinària se serveixen milers de filets del peix blau, amb pa amb tomàquet, s'atorga la distinció honorífica anomenada *Anxova d'Or* i hi ha cantades d'havaneres. Una visita al Museu de l'Anxova i de la Sal us demostrarà l'impacte cultural, industrial i gastronòmic d'aquest producte en la vida diària de la vila empordanesa.

Salar el peix

Quan les anxoves arriben al magatzem, el peix s'ha d'esbudellar a mà: se li treuen el cap i les vísceres. L'animal no es pot deixar obert i sense sang. Quan és net, el peix es posa en barrils, en capes de sal gruixuda, i es premsa amb un pes perquè tregui tot el suc. El temps de maduració varia segons l'època de l'any –de dos a vuit mesos. Durant la maduració, el producte agafa aroma, gust i consistència. Acabada la maduració, es canvia la sal del peix i es tria segons la mida. L'anxova grossa es destina a la conserva en sal (que cal netejar i dessalar) i la petita a la conserva en oli (dessalada i a punt de consum). L'envasat s'ha de fer en pots de vidre, alternant les anxoves amb llits de sal.

Un bon aperitiu

Vermut, sífo i un plat d'anxoves. Els refrescos carbònics de la Casa Collol es van fer populars a la comarca.

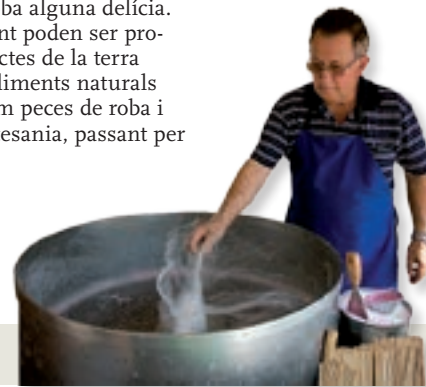
El Codolar

Vora el passeig de Lluís Albert, la costa és plena de niells que surten de l'aigua. Les roques amb formes especials reben noms. Trobar la dels Dos Caps, la dels Porquets o la del Bou pot ser més estimulant que fer *sudokus*.

Mercat dominical

Cada diumenge, les parades converteixen la vora del mar en un esclat de brogit i color. No falla: tothom hi troba alguna delícia. Tant poden ser productes de la terra i aliments naturals com peces de roba i artesanía, passant per

lilaines o complements informals. Ficar-se al mercat escalenc és un plaer molt assequible.

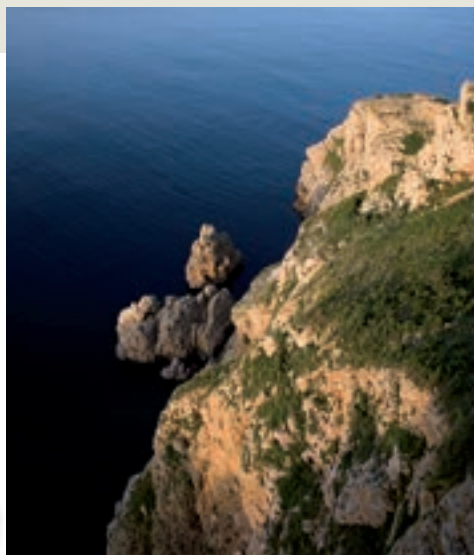
DEL CODOLAR A MONTGÓ

Entre el Codolar i el port de la Clota, el perfil de la costa dibuixa una U gegantina que tanca els braços. El Codolar, anomenat així pels esculls que hi sobresurten, té molt poca zona hàbil de platja. Rere els arbres del passeig hi ha el Clos del Pastor, el jardí que va rebre Caterina Albert en reconeixement a la seva activitat literària. El Petit Príncep, el famós personatge d'Antoine de Saint-Exupéry, ens serveix de guia a través de la platja llarga de Riells fins a la Clota petita, després de la qual hi ha el Club Nàutic i el port de la Clota. A punta Montgó, el perfil altiu de la torre de defensa ens recorda els temps en què aquesta terra s'havia de protegir de l'atac inesperat dels pirates. Durant el segle passat, l'acollidora platja de Montgó havia servit als pescadors escalencs per acampar-hi als estius, quan anaven a vendre peix als mercats dels voltants.

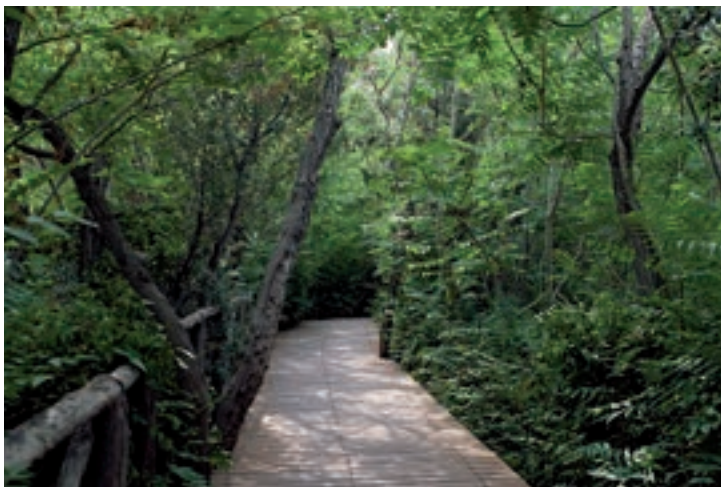
Montgó

La torre de defensa (1598), erigida a 96 metres sobre el nivell del mar, és el senyal d'identitat de la muntanya de Montgó. Servia per advertir els pescadors de la presència de naus pirates. Montgó té una platja magnífica a recer de la tramuntana. La sorra és fina i blanca, degut a l'erosió calcària del Montgrí. Aquesta cala és un bon lloc per iniciar-se en la pràctica del submarinisme ja que la fondària pot arribar als 22 metres.

Les Muscleres
 Platja molt elegant,
 emmarcada pels illots
 de les Muscleres
 Grosses i les
 Muscleres Petites.
 Un punt informatiu
 ens recorda la visita
 del pintor Salvador
 Dalí i el poeta Federico
 García Lorca, a les
 restes arqueològiques
 d'Empúries, l'abril
 de 1925.

El Carrilet
 A l'estiu, aquest tren
 sense vies transporta
 els viatgers des de
 Sant Martí d'Empúries
 fins a la Cala Montgó.
 Durant el seu trajecte
 passa per la platja
 del Rec, la Ronda del
 Padró, la Plaça de
 les Escoles, la Punta
 i Riells.

▲ Les Muscleres Petites